

ANALYTICKÁ GEOMETRIE

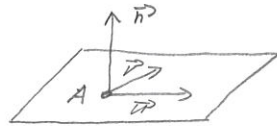
ROVINA V \mathbb{E}_3

$$\rho = [A, \vec{u}, \vec{v}]$$

$$A = [x_A, y_A, z_A]$$

$$\vec{u} = (u_1, u_2, u_3)$$

$$\vec{v} = (v_1, v_2, v_3)$$

parametrické vyjádření: $X = A + t \cdot \vec{u} + s \cdot \vec{v}$

$$x = x_A + t \cdot u_1 + s \cdot v_1$$

$$y = y_A + t \cdot u_2 + s \cdot v_2$$

$$z = z_A + t \cdot u_3 + s \cdot v_3$$

$$t, s \in \mathbb{R}$$

obecná rovnice: $ax + by + cz + d = 0$

- normálový vektor: $\vec{n} = (a, b, c)$

$$\vec{n} = k \cdot (\vec{u} \times \vec{v})$$

Př: Uvězte obecnou rovnici roviny ρ : $x = 2 + 3t - 4s$
 $y = 4 - s$
 $z = 2 + 3t$

$$A[2, 4, 2], \vec{u} = (3, 0, 3), \vec{v} = (-4, -1, 0)$$

a) Užitím vektorového součinu:

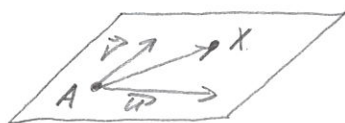
$$\vec{u} \times \vec{v} = \begin{vmatrix} \vec{i} & \vec{j} & \vec{k} \\ 3 & 0 & 3 \\ -4 & -1 & 0 \end{vmatrix} = 3\vec{i} - 12\vec{j} - 3\vec{k} = (3, -12, -3) \Rightarrow \vec{n} = (1, -4, -1)$$

$$\rho: x - 4y - z + d = 0$$

$$A \in \rho \Rightarrow 2 - 4 \cdot 4 - 2 + d = 0 \Rightarrow d = 16$$

$$\underline{\underline{\rho: x - 4y - z + 16 = 0}}$$

b) Užitím smíšeného součinu:

$\vec{AX}, \vec{u}, \vec{v}$ komplanární $\Rightarrow [\vec{AX}, \vec{u}, \vec{v}] = 0$

$$X[x, y, z], \vec{AX} = X - A = (x - 2, y - 4, z - 2)$$

$$\begin{vmatrix} x-2 & y-4 & z-2 \\ 3 & 0 & 3 \\ -4 & -1 & 0 \end{vmatrix} = (x-2) \cdot 3 - (y-4) \cdot 12 + (z-2) \cdot (-3) = 3x - 12y - 3z + 48 = 0$$

$$\underline{\underline{\rho: x - 4y - z + 16 = 0}}$$

PŘÍMKA V \mathbb{E}_3

$$p = (A, \vec{u}) \quad A = [x_A, y_A, z_A] \\ \vec{u} = (u_1, u_2, u_3) \dots \text{směrový vektor}$$

parametrické vyjádření: $X = A + t \cdot \vec{u}$

$$\begin{aligned} x &= x_A + t \cdot u_1 \\ y &= y_A + t \cdot u_2 \\ z &= z_A + t \cdot u_3 \end{aligned}, \quad t \in \mathbb{R}$$

kanonický tvar: $\frac{x-x_A}{u_1} = \frac{y-y_A}{u_2} = \frac{z-z_A}{u_3} \dots$ vznikne vyjádřením t

obecné rovnice:
- průsečnice dvou rovin

$$p: \begin{aligned} a_1x + b_1y + c_1z + d_1 &= 0 \rightarrow \vec{n}_1 \\ a_2x + b_2y + c_2z + d_2 &= 0 \rightarrow \vec{n}_2 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \vec{n}_1 &= (a_1, b_1, c_1) \\ \vec{n}_2 &= (a_2, b_2, c_2) \end{aligned}$$

$$\vec{u} = k \cdot (\vec{n}_1 \times \vec{n}_2) \quad \begin{aligned} \vec{u} &\perp \vec{n}_1 \\ \vec{u} &\perp \vec{n}_2 \end{aligned}$$

Př: Určete parametrické vyjádření přímky p

$$p: \begin{aligned} x + y - z + 5 &= 0 \Rightarrow \vec{n}_1 = (1, 1, -1) \\ 2x - y + 2z - 2 &= 0 \Rightarrow \vec{n}_2 = (2, -1, 2) \end{aligned}$$

$$\vec{u} = \vec{n}_1 \times \vec{n}_2 = \begin{vmatrix} \vec{i} & \vec{j} & \vec{k} \\ 1 & 1 & -1 \\ 2 & -1 & 2 \end{vmatrix} = \vec{i}(2-1) - \vec{j}(2+2) + \vec{k}(-1-2) = (1, -4, -3)$$

libovolný bod $A \in p$: např. $x=0 \Rightarrow \begin{aligned} y - z + 5 &= 0 \Rightarrow y = z - 5 = -8 \\ -y + 2z - 2 &= 0 \\ \hline z + 3 &= 0 \Rightarrow z = -3 \end{aligned}$

$$A[0, -8, -3]$$

$$p: \begin{aligned} X &= A + t \cdot \vec{u} \\ x &= t \\ y &= -8 - 4t \\ z &= -3 - 3t \end{aligned}, \quad t \in \mathbb{R}$$

DVĚ ROVINY

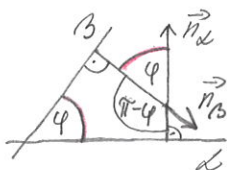
1. rovnoběžné' totožné' : $\vec{u}_\alpha = k \cdot \vec{u}_\beta$; 1.b. $A \in \alpha \Rightarrow A \in \beta$
2. rovnoběžné' různé' : $\vec{u}_\alpha = k \cdot \vec{u}_\beta \rightarrow$ vzdálenost
3. různoběžné' : $\vec{u}_\alpha \neq k \cdot \vec{u}_\beta \rightarrow$ úhel

Př: Určete vzájemnou polohu rovin α a β .

1) $\alpha: 4x + 2y - 4z + 5 = 0$
 $\beta: 2x + y + 2z - 1 = 0$

$\vec{n}_\alpha = (4, 2, -4) = 2(2, 1, -2)$
 $\vec{n}_\beta = (2, 1, 2)$ } $\Rightarrow \vec{n}_\alpha \neq k \cdot \vec{n}_\beta \Rightarrow$ různoběžné'

úhel rovin = úhel normálových vektorů

$\cos \varphi = \frac{|\vec{n}_\alpha \cdot \vec{n}_\beta|}{\|\vec{n}_\alpha\| \cdot \|\vec{n}_\beta\|}$, $\varphi \in \langle 0, \frac{\pi}{2} \rangle$

$\cos \varphi = \frac{|8 + 2 - 8|}{\sqrt{16 + 4 + 16} \sqrt{4 + 1 + 4}} = \frac{2}{\sqrt{36} \cdot \sqrt{9}} = \frac{2}{6 \cdot 3} = \frac{1}{9} \Rightarrow$ $\varphi = \arccos \frac{1}{9}$

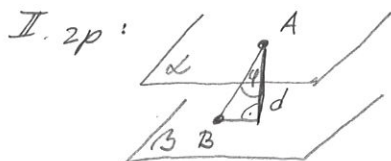
2) $\alpha: x - 3z + 2 = 0$
 $\beta: 2x - 6z - 7 = 0$

$\vec{n}_\alpha = (1, 0, -3)$
 $\vec{n}_\beta = (2, 0, -6)$ } $\Rightarrow \vec{n}_\beta = 2 \cdot \vec{n}_\alpha \Rightarrow$ $\alpha \parallel \beta$

$A \in \alpha \wedge \beta: y = 0, z = 0 \rightarrow x = -2 \dots A[-2, 0, 0]$

$A \in \beta? \dots 2 \cdot (-2) - 6 \cdot 0 - 7 \neq 0 \Rightarrow A \notin \beta \Rightarrow$ $\alpha \neq \beta$

Vzdálenost α a β = vzdálenost A od β -
 - vzdálenost bodu od roviny - viz později

$\cos \varphi = \frac{d}{\|\vec{AB}\|}$
 $\cos \varphi = \frac{\vec{n}_\beta \cdot \vec{AB}}{\|\vec{n}_\beta\| \cdot \|\vec{AB}\|}$ } $\Rightarrow d = \frac{\vec{n}_\beta \cdot \vec{AB}}{\|\vec{n}_\beta\|}$

$B \in \beta \wedge \beta: y = 0, z = 0 \rightarrow x = \frac{7}{2} \dots B[\frac{7}{2}, 0, 0]$

$\vec{AB} = (\frac{11}{2}, 0, 0)$

$v(\alpha, \beta) = d = \frac{\frac{11}{2}}{\sqrt{1+9}} = \frac{11}{2\sqrt{10}} = \underline{\underline{\frac{11\sqrt{10}}{20}}}$

PŘÍMKA A ROVINA

$$p = (A, \vec{u}) \quad \mathcal{L}: ax+by+cz+d=0, \quad \vec{n} = (a, b, c)$$

1, $p \subset \mathcal{L}$: $\vec{u} \perp \vec{n}$, $A \in \mathcal{L}$

2, $p \parallel \mathcal{L}$: $\vec{u} \perp \vec{n}$, $A \notin \mathcal{L} \rightarrow$ vzdálenost p od \mathcal{L}

3, p různoběžná s \mathcal{L} : $\vec{u} \not\perp \vec{n} \rightarrow$ průsečík, úhel

Př: Určete vzájemnou polohu přímky p a roviny \mathcal{L} .

$$p: \begin{aligned} x &= 1+t \\ y &= -1-2t \\ z &= 6t \end{aligned}$$

$$\mathcal{L}: 2x+3y+z-1=0$$

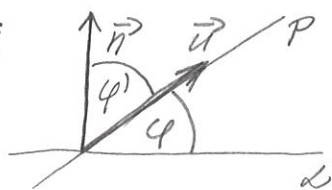
$$\vec{u} = (1, -2, 6), \quad \vec{n} = (2, 3, 1)$$

$$\vec{u} \cdot \vec{n} = 2 - 6 + 6 = 2 \neq 0 \Rightarrow \vec{u} \not\perp \vec{n} \Rightarrow \underline{\underline{p \text{ různoběžná s } \mathcal{L}}}$$

$$\begin{aligned} p \cap \mathcal{L}: \quad 2(1+t) + 3(-1-2t) + 6t - 1 &= 0 \\ 2 + 2t - 3 - 6t + 6t - 1 &= 0 \\ 2t - 2 &= 0 \\ t &= 1 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \mathcal{R} = p \cap \mathcal{L}: \quad x_{\mathcal{R}} &= 1+1=2 \\ y_{\mathcal{R}} &= -1-2=-3 \\ z_{\mathcal{R}} &= 6 \end{aligned}$$
$$\underline{\underline{\mathcal{R}[2, -3, 6]}}$$

$$\varphi = \angle(p, \mathcal{L}):$$

$$\varphi \in \langle 0, \frac{\pi}{2} \rangle$$

$$\varphi = \frac{\pi}{2} - \varphi'$$

$$\cos \varphi' = \frac{|\vec{u} \cdot \vec{n}|}{\|\vec{u}\| \cdot \|\vec{n}\|}$$

$$\cos \varphi' = \frac{|2-6+6|}{\sqrt{1+4+36} \cdot \sqrt{4+9+1}} = \frac{2}{\sqrt{41} \cdot \sqrt{14}}$$

$$\underline{\underline{\varphi = \frac{\pi}{2} - \arccos \frac{2}{\sqrt{41} \cdot \sqrt{14}}}}$$

DVĚ PŘÍMKY

$p = (A, \vec{u}_p)$, $q = (B, \vec{u}_q)$

- 1, totožné: $\vec{u}_p = k \cdot \vec{u}_q$; $p \cap q = p = q$
- 2, rovnoběžné různé: $\vec{u}_p = k \cdot \vec{u}_q$; $p \cap q = \emptyset \rightarrow$ vzdálenost
- 3, různoběžné: $\vec{u}_p \neq k \cdot \vec{u}_q$; $p \cap q = R \rightarrow$ průsečík, úhel
- 4, mimoběžné: $\vec{u}_p \neq k \cdot \vec{u}_q$; $p \cap q = \emptyset \rightarrow$ vzdálenost

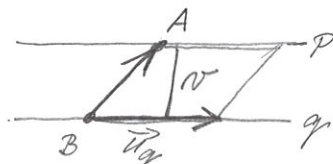
Př: Určete vzájemnou polohu přímek p a q.

1) $p: \begin{cases} x = 2 + 3t \\ y = -1 + 4t \\ z = 2t \end{cases}$ $q: \begin{cases} x = 4 + 3s \\ y = 1 + 4s \\ z = 3 + 2s \end{cases}$

$\left. \begin{matrix} \vec{u}_p = (3, 4, 2) \\ \vec{u}_q = (3, 4, 2) \end{matrix} \right\} \Rightarrow \underline{p \parallel q}$

$A[2, -1, 0] \in p \dots A \in q? : \begin{cases} 2 = 4 + 3s \Rightarrow s = -\frac{2}{3} \\ -1 = 1 + 4s \Rightarrow s = -\frac{1}{2} \\ 0 = 3 + 2s \Rightarrow s = -\frac{3}{2} \end{cases} \Rightarrow A \notin q \Rightarrow \underline{p \neq q}$

vzdálenost:

$B[7, 1, 3] \in q$

$\vec{AB} = (5, 2, 3)$

$n(p, q) = n = \frac{\|\vec{AB} \times \vec{u}_q\|}{\|\vec{u}_q\|} = \frac{3\sqrt{29}}{\sqrt{29}} = \underline{3}$

$\vec{AB} \times \vec{u}_q = \begin{vmatrix} \vec{i} & \vec{j} & \vec{k} \\ 5 & 2 & 3 \\ 3 & 4 & 2 \end{vmatrix} = \vec{i} \cdot (4 - 12) - \vec{j} \cdot (10 - 9) + \vec{k} \cdot (20 - 6) = (-8, -1, 14)$

$\|\vec{AB} \times \vec{u}_q\| = \sqrt{64 + 1 + 196} = \sqrt{261} = 3\sqrt{29}$

$\|\vec{u}_q\| = \sqrt{9 + 16 + 4} = \sqrt{29}$

2) p: $x = -1 + 3t$
 $y = -4 + 2t$
 $z = 4 - t$

q: $x = 2 + 3s$
 $y = -5 - 2s$
 $z = 3 - s$

$\vec{u}_p = (3, 2, -1)$
 $A = [-1, 4, 4]$

$\vec{u}_q = (3, -2, -1)$
 $B = [2, -5, 3]$

$\vec{AB} = (3, 2, -1)$

$\vec{u}_p \neq k \cdot \vec{u}_q \Rightarrow p \neq q$

$\vec{u}_p, \vec{u}_q, \vec{AB}$ komplanární $\Rightarrow p, q$ leží v jedné rovině

$[\vec{u}_p, \vec{u}_q, \vec{AB}] = \begin{vmatrix} 3 & 2 & -1 \\ 3 & -2 & -1 \\ 3 & 2 & -1 \end{vmatrix} = 0 \Rightarrow p, q$ různoběžné

$p \cap q = R$: $-1 + 3t = 2 + 3s \Rightarrow 3t - 3s = 3 \quad | :3$
 $-4 + 2t = -5 - 2s \Rightarrow 2t + 2s = -1 \quad | :2$
 $4 - t = 3 - s \Rightarrow -t + s = -1$

$\begin{pmatrix} 1 & -1 & 1 \\ 1 & 1 & 1 \\ -1 & 1 & -1 \end{pmatrix} \begin{matrix} + \\ + \\ - \end{matrix} \rightarrow \begin{pmatrix} 1 & -1 & 1 \\ 0 & 2 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{pmatrix} \Rightarrow t - s = 1 \Rightarrow t = 1$
 $\Rightarrow 2s = 0 \Rightarrow s = 0$

$B[2, -5, 3]$

$\varphi = \angle(p, q)$: $\cos \varphi = \frac{|\vec{u}_p \cdot \vec{u}_q|}{\|\vec{u}_p\| \cdot \|\vec{u}_q\|} = \frac{|9 - 4 + 1|}{\sqrt{14} \cdot \sqrt{14}} = \frac{6}{14} = \frac{3}{7} \Rightarrow \varphi = \arccos \frac{3}{7}$

3) p: $x = t - 1$
 $y = t$
 $z = 2t + 1$

q: $x = s$
 $y = 3s - 1$
 $z = 4s + 2$

$\vec{u}_p = (1, 1, 2), A = [-1, 0, 1]$

$\vec{u}_q = (1, 3, 4), B[9, -1, 2]$

$\vec{u}_p \neq k \cdot \vec{u}_q \Rightarrow p \neq q$

$\vec{AB} = (1, -1, 1)$

$[\vec{u}_p, \vec{u}_q, \vec{AB}] = \begin{vmatrix} 1 & 1 & 2 \\ 1 & 3 & 4 \\ 1 & -1 & 1 \end{vmatrix} \begin{matrix} + \\ + \\ - \end{matrix} = \begin{vmatrix} 1 & 1 & 2 \\ 0 & 2 & 2 \\ 0 & -2 & -1 \end{vmatrix} \begin{matrix} + \\ + \\ - \end{matrix} = \begin{vmatrix} 1 & 1 & 2 \\ 0 & 2 & 2 \\ 0 & 0 & 1 \end{vmatrix} = 2 \neq 0 \Rightarrow$

$\Rightarrow p, q$ řinoběžné

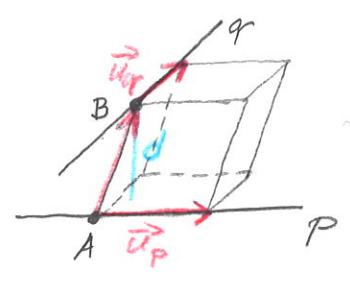
$d = n / |p, q|$... výška rovnoběžnostěny

$V = S \cdot d \Rightarrow d = \frac{V}{S} = \frac{2}{2\sqrt{3}} = \frac{1}{\sqrt{3}} = \underline{\underline{\frac{\sqrt{3}}{3}}}$

$V = |[\vec{u}_p, \vec{u}_q, \vec{AB}]| = 2$

$\vec{u}_p \times \vec{u}_q = \begin{vmatrix} \vec{i} & \vec{j} & \vec{k} \\ 1 & 1 & 2 \\ 1 & 3 & 4 \end{vmatrix} = \vec{i}(4-6) - \vec{j}(4-2) + \vec{k}(3-1) = (-2, -2, 2)$

$S = \|\vec{u}_p \times \vec{u}_q\| = \sqrt{4+4+4} = 2\sqrt{3}$

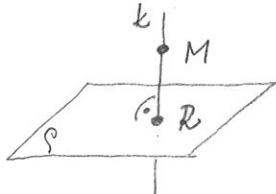
METRICKÉ ÚLOHY

- vzdálenosti, kolmost

Př: Je dán bod M a rovina ρ . Určete:

- Kolmý průmět bodu M do roviny ρ .
- Vzdálenost bodu M od roviny ρ .

$M[-2, 0, 8]$ $\rho: -x - y + 2z = 0$

- k ; $ME \perp \rho$
- R ; $R \in k \cap \rho \rightarrow a)$
- $d = n |M, \rho| = |MR| \rightarrow b)$

1. $k \perp \rho \Rightarrow \vec{u}_k = \vec{n}_\rho = (-1, -1, 2) \rightarrow k: \begin{cases} X = M + t \cdot \vec{u}_k \\ x = -2 - t \\ y = -t \\ z = 8 + 2t \end{cases}$

2. $-(-2-t) - (-t) + 2(8+2t) = 0$ $x_R = -2 - (-3) = 1$
 $2+t+t+16+4t = 0$ $y_R = -(-3) = 3$
 $6t = -18$ $z_R = 8 + 2(-3) = 2$
 $t = -3$

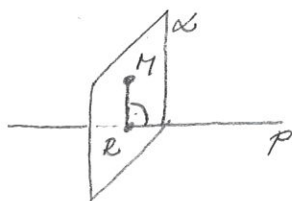
$R[1, 3, 2]$

3. $d = n |M, \rho| = |MR| = \sqrt{(1-(-2))^2 + (3-0)^2 + (2-8)^2} = \sqrt{9+9+36} = \underline{\underline{3\sqrt{6}}}$

Př: Je dán bod M a přímka p . Určete:

- Kolmý průmět bodu M na přímku p .
- Vzdálenost bodu M od přímky p .

$M[7, -3, 3]$ $p = \{x = 1+t, y = -3+2t, z = -3+2t\}$

- l ; $ME \perp p$
- R ; $R \in l \cap p \rightarrow a)$
- $d = n |M, p| = |MR| \rightarrow b)$

1. $l \perp p \Rightarrow \vec{n}_l = \vec{u}_p = (1, 2, 2) \rightarrow l: \begin{cases} x + 2y + 2z + d = 0 \\ M \in l \Rightarrow 7 + 2(-3) + 2 \cdot 3 + d = 0 \Rightarrow d = -4 \\ l: x + 2y + 2z - 4 = 0 \end{cases}$

2. $(1+t) + 2(-3+2t) + 2(-3+2t) - 4 = 0$ $x_R = 1+2 = 3$
 $1+t-6+4t-6+4t-4 = 0$ $y_R = -3+2 \cdot 2 = 1$
 $9t = 18$ $z_R = -3+2 \cdot 2 = 1$
 $t = 2$

$R[3, 1, 1]$

3. $d = n |M, p| = |MR| = \sqrt{(3-7)^2 + (1+3)^2 + (1-3)^2} = \sqrt{16+16+4} = \underline{\underline{\sqrt{36} = 6}}$